nimi výtkami zmatečních stížností, bylo napadený rozsudek zrušiti jako zmatečný již s hlediska zmatku čís. 9 a) § 281 tr. ř. a na podkladě zjištění nalézacího soudu ihned rozhodnouti ve věci samé a vynésti rozsudek osvobozující.

Čís. 6265.

K § 197 tr. zák.

Podvod spáchaný na úkor státu, kupoval-li pachatel od nezaměstnaných poukázky na odběr potravin, vydávané jim v rámci státní stravovací akce pro nezaměstnané, ač věděl, že jsou nepřenosné, a vybíral-li si na ně zboží od obchodníků, pověřených vydáváním potravin na účet stravovací akce.

Pro otázku poškození státu s tohoto hlediska není rozhodné, že by stát zaplatil tytéž částky, kdyby si byli nezaměstnaní sami vybrali potraviny, nýbrž rozhoduje jedině, že stát byl lstivým jednáním obžalovaného pohnut k nákladu, k němuž podle sociálních účelů stravovací akce nebyl zavázán.

(Rozh. ze dne 29. září 1938, Zm I 658/38.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 200 tr. z.

Z důvodů:

S hlediska důvodu zmatečnosti podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. dovozuje zmateční stížnost, že čin obžalovaného nenaplňuje skutkovou podstatu podvodu ani po stránce objektivní, ani po stránce subjektivní, a to proto, že jednak byla vůbec vyloučena možnost poškození státu, poněvadž je jisto, že by nezaměstnaný, kdyby se mu nepodařilo poukázku zpeněžiti, použil poukázky sám, takže by stát stejně musel zboží zaplatiti, jednak že nelze vzhledem k této nemožnosti poškození ani obžalovanému vytýkat, že jednal v úmyslu poškoditi stát, a dále i proto, že na poukázkách není uvedeno, že jsou nepřenosné, že též směrnice ministerstva sociální péče neobsahují trestní sankce a že z pouhého zákazu, resp. z pouhého ustanovení nepřenositelnosti nelze konstruovati trestný čin. Než ani tu není stížnost v právu.

Rozsudek zjistil, že obžalovaný kupoval od nezaměstnaných poukázky na odběr potravin, vydávané jim v rámci státní stravovací akce pro nezaměstnané, že tyto poukázky jsou podle směrnic, vydaných pro státní stravovací akci ministerstvem sociální péče, nepřenositelné na jinou osobu a že se na ně vydávají jen určité potraviny, že obchodníci, pověření výdejem zboží na poukázky, odevzdají poukázky, na které vydali zboží, příslušnému úřadu, který jim za ně ze státních peněz poukáže odpovídající částku, že obžalovaný kupoval tyto poukázky po dobu asi jednoho a půl roku, a to týdně asi 10 poukázek na zboží v ceně asi 10 Kč, že si na koupenou poukázku buď sám nebo prostřednictvím jiných osob

vybíral zboží u obchodníků pověřených jeho vydáním na účet stravovací akce, že jim tak předstíral oprávnění k odběru zboží na poukázku, a obchodníci že zboží vydávali jen proto, že toho, kdo takto předložil poukázku, pokládali za oprávněnou osobu (za nezaměstnaného, jemuž byla poukázka vydána), nemohouce se hned přesvědčiti o opaku, ježto na poukázkách nebylo vyznačeno jméno oprávněného nezaměstnaného, které bylo možno zjistit jen podle čísla poukázky u úřadu, který ji nezaměstnanému vydal, že obžalovaný věděl, že jsou poukázky nepřenositelné, že si též uvědomil, že stát celým uspořádáním stravovací akce sleduje účel, aby se nezaměstnaným dostalo přímo určitých potravin, nikoli snad peněz, a aby se potravin dostalo jen nezaměstnaným, kterým byla vydána poukázka, nikoli jiným osobám, a že kupuje-li poukázky a vybírá-li si na ně u obchodníků potraviny na účet akce, jedná proti účelu celé akce, že pak stát, honoruje poukázku takto použitou, platí za potraviny, kterých se nedostávalo nezaměstnanému, nýbrž jinému, že tak platí na něco, nač platiti se nezavázal, a tím že je poškozován, a že toto vědomí obžalovaného neodradilo od jeho jednání.

Z těchto zjištění je především patrno, že ani stát, provádějíc stravovací akci jako jeden ze svých úkolů sociální péče, ani obchodník na akci zúčastněný nebyl povinen ani oprávněn vydati potraviny jinému než právě nezaměstnanému, jemuž na ně byla podle směrnic o provedení akce vydána poukázka, a že by je též nevydal a nesměl vydati jiné osobě (na příklad obžalovanému), kdyby znal pravý stav věci. Vydal-li obchodník v rámci stravovací akce potraviny jinému než oprávněnému nezaměstnanému, učinil stát náklad, k němuž nebyl předpisy o akci zavázán a který by, znaje pravý stav věci, nebyl učinil a nesměl učiniti, ježto byl pro účel stravovací akce neužitečný, ba ztracený, neboť se jím vůbec nedosáhlo zamýšleného sociálního účinku, k němuž akce směřovala, t. j. zajištění nejnutnější obživy nezaměstnaného a jeho rodiny. Pohnul-li tedy obžalovaný (nebo ten, koho obžalovaný poslal) obchodníka na akci zúčastněného k vydání zboží tím, že mu předložil koupenou poukázku a žádal zboží, čímž v obchodníkovi vzbudil klamnou představu, že je nezaměstnaný, jemuž byla poukázka v rámci akce vydána, přivodil tím, že stát učinil majetkovou disposici, kterou by nebyl učinil, kdyby nebylo onoho omylu, a která, nezjednávajíc zamýšleného ekvivalentu (zajištění nejnutnější obživy nezaměstnaného a jeho rodiny a tím i zmírnění sociální bídy), znamenalo pro stát přímou hospodářskou škodu, rovnající se částce, kterou stát musel zaplatiti za zboží takto bezdůvodně a zbytečně vydané. Pro otázku poškození tu není rozhodné, že by stát zaplatil tytéž částky, i kdyby odpadlo jednání obžalovaného, ježto by si pak nezaměstnaný jistě vybral potraviny sám, nýbrž rozhodné je jediné, že zjištěným lstivým jednáním obžalovaného byl stát pohnut k nákladu, k němuž nebyl zavázán, který proň byl neúčelný a neužitečný a za který se mu nedostalo zamýšleného ekvivalentu, kdežto v opačném případě by tentýž náklad byl účelný, chtěný a užitečný a splnil by svůj sociální úkol.

Ze zjištěného lstivého jednání obžalovaného vznikla tedy státu skutečná škoda a ježto je z formálně nenapadených zjištění nalézacího sou-

du patrno, že si byl obžalovaný vědom toho, že z jeho lstivého jednání vzniká státu škoda a že ho toto vědomí od jednání neodradilo, dospěl nalézací soud právem k závěru, že je v jednání obžalovaného naplněna jak objektivní tak i subjektivní skutková podstata podvodu.

Při tom je zcela nerozhodné, že na poukázkách nebyla vyznačena jejich nepřenositelnost, když zjištěno, že obžalovaný znal podstatu a účel stravovací akce a věděl též, že poukázky jsou nepřenositelné. Rovněž je pro posouzení činnosti obžalovaného s hlediska obecného zákona trestního bez významu, že směrnice ministerstva sociální péče neobsahovaly trestní sankce (§ 3 tr. z.).

Čís. 6266.

Nevlastní dcery jsou též »dětmi« ve smyslu § 463 tr. zák.

Výhody § 189 (463) tr. zák. požívá člen rodiny za podmínek tohoto ustanovení i tehdy, byla-li krádež spáchána osobou třetí z jeho návodu.

Byl-li takový čin spáchán hlavou rodiny, jest jej výjimečně posuzovati podle § 525 tr. zák., který jinak nemá místa při činech, které samy o sobě jsou zločinem.

(Rozh. ze dne 29. září 1938, Zm I 676/38.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu, pokud jím stěžovatel uznán byl vinným zločinem spoluviny na krádeži podle §§ 5, 171, 173, 174 II a), c), 176 II a) tr. z., zrušil rozsudek v napadené části jako zmatečný ve výroku o vině a trestu a výrocích s tím souvisících a podle § 259, č. 1 tr. ř. zprostil obžalovaného obžaloby.

Důvody:

Zmateční stížnost je opodstatněna již z důvodů uplatněných zmatků podle č. 9 c), 10, § 281 tr. ř.

Předmětem výroku o vině obžalovaného je jeho návod ke krádeži spáchané na jeho manželce a nevlastních dcerách. Podle zjištění rozsudku nacházejícího opory ve výsledcích průvodního řízení, jde o krádež spáchanou na těchto osobách v době, kdy sdílely s obžalovaným společnou domácnost.

Přichází tedy v úvahu ustanovení § 189 tr. z.

Že jde pouze o nevlastní dcery, není použití tohoto zákonného ustanovení na újmu (rozh. č. 3692 Sb. n. s.). Rovněž tomu nebrání skutečnost, že stěžovatel není přímým pachatelem, poněvadž výhody § 189 (463) tr. z. používá člen rodiny za podmínek tohoto paragrafu i tehdy, byla-li krádež provedena osobou třetí z jeho návodu (víd. sb. č. 3855), jak je tomu v souzeném případě.